

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Särskild redovisning av felaktiga utbetalningar

Försäkringskassan ska redovisa myndighetens arbete med att förebygga felaktiga utbetalningar och motverka bidragsbrott.

Redovisningen ska även omfatta:

- hur myndigheten arbetar med att utveckla träffsäkra kontrollsystem
- hur myndighetens arbete med kontrollutredningar fortlöper
- en särskild redovisning av kontrollarbetet inom assistansersättningen
- hur myndighetens samverkan med andra myndigheter fungerar

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 29 februari 2016.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ann-Marie Begler i närvaro av tillförordnad avdelningschef Tomas Höglund, rättschef Eva Nordqvist, verksamhetsområdeschef Britt-Marie Sandberg och controller Daniel Lundmark, den senare som föredragande.

Ann-Marie Begler

Daniel Lundmark

Innehåll

Särskild redovisning av felaktiga utbetalningar	1
1. Inledning.....	3
1.1 Läsanvisningar	3
2. Resultatet från kontrollutredningarna.....	3
2.1 Återkrav och besparingsbelopp.....	4
3. Effektivare kontrollutredningsverksamhet	6
3.1 Myndigheter	6
3.2 Handläggare.....	6
3.3 Allmänheten	7
3.4 Riskbaserade kontroller.....	7
4. Polisanmälningar.....	8
5. Ökning av återkrav och polisanmälningar inom tillfällig föräldrapenning	9
6. Fortsatt fokus på assistansersättning	9
7. Återrapporterade polisanmälningar	10
7.1 Nedlagda polisanmälningar	10
7.2 Ärenden i domstol	11
7.3 Utvecklingsarbete tillsammans med polis och åklagare	11
8. Samverkan med andra myndigheter	11
8.1 Samverkan mot grov organiserad brottslighet.....	12

1. Inledning

Syftet med Försäkringskassans kontrollutredningar är att systematiskt upptäcka och stoppa bidragsbrottslighet. I det arbetet riktar Försäkringskassan sina insatser dit förekomsten för bidragsbrott bedöms vara störst och där de felaktigt utbetalda beloppen bedöms som höga. Eftersom kontrollutredningarna i regel är omfattande och resurskrävande hanteras de inte i den ordinarie handlägningsprocessen. De utförs istället av utredare som har särskild kompetens inom området. Under 2015 hade Försäkringskassan ungefär 135 medarbetare som arbetade med kontrollutredning.

En kontrollutredning kan starta på olika sätt. Ofta kommer en underrättelse från en annan myndighet eller från en handläggare. Den kan också starta efter en anmälan från allmänheten eller via kontroller som Försäkringskassan själv initierar.

Felutbetalningar som uppstår på grund av att försäkringstagaren oavsiktligt har lämnat felaktiga uppgifter eller inte har meddelat ändrade förhållanden ska hanteras av förmånshandläggare i livssituationerna. I sådana situationer handlar det ofta om att hjälpa försäkringstagaren att göra rätt genom att ge denne information. Det kan också handla om att bygga in kontrollmoment i ordinarie förmånsprocess. En väl fungerande kontrollverksamhet är viktig för förtroendet för Försäkringskassan.

1.1 Läsanvisningar

I denna rapport redovisar Försäkringskassan hur vi arbetar med att motverka bidragsbrott. I avsnitt 2 beskrivs hur arbetet med kontrollutredningarna fortlöper och hur resultaten utvecklas. I avsnitt 3 beskrivs hur vi arbetar med att effektivisera kontrollutredningsverksamheten. Där finns också en beskrivning av utvecklingen av träffsäkra kontrollsystem för att motverka bidragsbrott. I avsnitt 4 och 7 återfinns en beskrivning av utvecklingen av polisanmälningar och vad dessa resulterar i. I avsnitt 5 och 6 följer en redogörelse över utvecklingen inom tillfällig föräldrapenning samt en särskild redovisning över kontrollutredningsarbetet inom assistansersättningen. I avsnitt 8 framgår hur samverkan med andra myndigheter fungerar.

I rapporten framgår inte hur Försäkringskassan arbetar på ett myndighetsövergripande plan med att förebygga fel och säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs. Det framgår inte heller hur vi arbetar med att utveckla träffsäkra kontrollsystem i de ordinarie förmånsprocesserna. Detta redovisas i stället i rapporten *Särskild redovisning av kvalitet i handläggningen* (dnr 005733-2015).

2. Resultatet från kontrollutredningarna

Under 2015 genomförde Försäkringskassan närmare 16 800 kontrollutredningar. De vanligaste åtgärderna som kontrollutredningsverksamheten beslutar om är att stoppa eller minska

pågående ersättning samt besluta om återkrav¹. Under 2015 vidtog Försäkringskassan åtgärder i närmare 5 800 kontrollutredningar.

Tabell 1: Antal avslutade kontrollutredningar och åtgärder

	2013		2014		2015	
	Antal utredningar	Andel med åtgärd	Antal utredningar	Andel med åtgärd	Antal utredningar	Andel med åtgärd
Kvinnor	12080	28 %	10952	32 %	10289	34 %
Män	7693	29 %	6517	32 %	6222	35 %
Totalt¹	20081	28 %	17774	32 %	16771	35 %

¹ Uppgift om kön saknas i ett fåtal fall (exempelvis p.g.a. att personen i fråga har skyddade personuppgifter), men i totalsiffran ingår samtliga utredningar. Viss efterregistrering har skett för 2013 och 2014 och resultaten skiljer sig därför något från redovisningen i regeringsuppdraget om felaktiga utbetalningar 2014.

² Statistiken i tabellen visar inte hur många personer som har blivit utredda. En person kan ha fått flera olika förmåner felaktigt, vilket i statistiken redovisas som flera utredningar.

Av de ca 11 000 kontrollutredningar som inte ledde till någon åtgärd under 2015 var orsaken i de flesta fallen att personen haft rätt till ersättning.

Antalet kontrollutredningar minskade från ca 20 100 under 2013 till ca 16 800 under 2015. Samtidigt ökade andelen ärenden som resulterat i en åtgärd med sex procentenheter under perioden.

Att antalet kontrollutredningar minskar ska ses mot bakgrund av att Försäkringskassan arbetar aktivt för att effektivisera arbetet och fokuserar på ärenden där frekvensen av bidragsbrott är hög. Att fler ärenden leder till en åtgärd indikerar en positiv utveckling ur ett effektivitetsperspektiv.

2.1 Återkrav och besparingsbelopp

Under 2015 resulterade kontrollutredningarna i ett återkravsbelopp på totalt 235,7 miljoner kronor, vilket är cirka 52 miljoner kronor mindre än 2014. Trots att antalet återkrav under 2015 ligger i nivå med tidigare år, så har det totala återkravsbeloppet minskat jämfört med 2013 och 2014. Det beror på att antalet återkrav inom tillfällig föräldrapenning har ökat samtidigt som återkraven inom sjukersättning och assistansersättning har minskat. Inom assistansersättning och sjukersättning är beloppen som betalas ut månadsvis relativt stora och inom tillfällig föräldrapenning är det i regel är mindre belopp som betalas ut vid varje utbetalningstillfälle.

Förmånerna sjukersättning, sjukpenning, assistansersättning, föräldrapenning tillfällig föräldrapenning och barnbidrag stod för drygt tre fjärdedelar av de totala återkravsbeloppen. Medianen för samtliga återkrav efter en kontrollutredning var under 2015 drygt 18 600 kronor.

¹ Med åtgärd menas att en kontrollutredning lett till beslut om avregistrering, avslag, indrag, minskad ersättning, återkrav, skadestånd, underrättelse till annan myndighet eller en kombination av dessa.

Tabell 2: Återkrav- eller skadeståndsbelopp samt besparingsbelopp vid kontrollutredningar, miljoner kronor

	2013		2014		2015	
	Återkrav/ Skadestånd	Besparings- belopp	Återkrav/ Skadestånd	Besparings- belopp	Återkrav/ Skadestånd	Besparings- belopp
Kvinnor	143,2	461,9	146,6	410,4	121,8	418,4
Män	161,0	282,4	114,2	229,8	109,6	178,6
Totalt	312,8	746,8	271,6	643,7	235,7	599,7

Under 2015 resulterade drygt 2 800 utredningar i att ersättningen avslogs, drogs in eller betalades ut med ett lägre belopp. Den summa som skulle ha betalats ut felaktigt om vi inte hade gjort någon kontrollutredning kallas besparingsbelopp och räknas fram enligt en fastställd schablon.² Under 2015 var besparingsbeloppet totalt 599,7 miljoner kronor. De största besparingsbeloppen finns inom assistansersättning, sjukersättning, underhållsstöd och barnbidrag. Att besparingsbeloppen är så höga inom dessa förmåner beror på att besluten i regel gäller under en längre tid.

Tabell 3: Återkravs- skadeståndsbelopp samt besparingsbelopp 2013-2015 per förmån, i miljoner kr

	2013		2014		2015	
	Återkrav	Besparingsbelopp	Återkrav	Besparingsbelopp	Återkrav	Besparingsbelopp
Assistansersättning	77,6	94,2	79,6	92,8	38,9	110,7
Aktivitetsstöd	2,3	0,8	3,1	0,4	5,6	2,2
Barnbidrag	21	152	22,4	170,1	20,8	138,2
Bostadsbidrag	15,3	16,2	12,5	15,9	14	16
Bostadstillägg	15,7	17	12,5	22,5	11,9	20,7
Föräldrapenning	20,1	4,1	21,6	3,1	18,3	2,4
Sjukersättning	91	277,6	52,8	179,6	40,7	137,7
Sjukpenning	28,1	8,8	23,2	4,2	26,2	6
Tandvård	11,6	0,3	9,7	0,8	4,9	0,6
Tillfällig föräldrapenning	5,8	0,4	15,3	1,4	39,6	0,9
Underhållsstöd	11,9	149,5	10,3	137,2	9,3	153,5
Övriga förmåner	12,5	25,8	8,6	15,6	5,7	10,7
Totalt	312,8	746,8	271,6	643,7	235,7	599,7

En viktig del av kontrollutredningsverksamheten är att identifiera och åtgärda ärenden där de felaktigt utbetalda beloppen är höga. Att återkravs- och besparingsbeloppen minskar inom sjukersättning och assistansersättning beaktas i det fortsatta arbetet. Inom sjukersättning påbörjades en riktad kontroll under november 2015 och inom assistansersättning kommer kontrollerna att utökas under 2016.

² Besparingsbeloppet fastställs efter hur lång tid beslutet gäller och vilken summa som förväntas betalas ut under beslutsperioden.

3. Effektivare kontrollutredningsverksamhet

En effektiv kontrollutredningsverksamhet förutsätter att kontrollutredarna har ärenden av hög kvalitet att arbeta med. Med det menas att en stor andel ärenden som kommer till kontrollutredarna innehåller avsiktliga fel från försäkringstagaren. För att åstadkomma detta krävs ett nära samarbete med livssituationerna och andra myndigheter. En annan viktig framgångsfaktor är att skapa bra ärenden via kontroller som Försäkringskassan själv initierar.

I detta avsnitt följer en beskrivning av myndighetens utvecklingsarbete för att få fram ärenden av bra kvalitet från olika uppgiftslämnare. Därefter redovisas resultatet från respektive informationskälla.

3.1 Andra myndigheter

Ärenden från andra myndigheter är i regel av god kvalitet. Det innebär att en relativt hög andel av ärendena resulterar i en åtgärd jämfört med när de kommer från andra informationskällor. Under 2015 ledde 43 procent till en åtgärd. Det beror på att underrättelser från andra myndigheter ofta innehåller verifierade uppgifter och i vissa fall även beslut som redan vunnit laga kraft.

Under 2015 fick Försäkringskassan närmare 3 700 ärenden från andra myndigheter, vilket är i nivå med 2014. Kommunerna och a-kassorna stod tillsammans för drygt hälften av dessa ärenden. Den högsta åtgärdsfrekvensen har ärenden som lämnas från skolor där nästan hälften, 49 procent, av alla ärenden leder till någon form av åtgärd. I dessa fall handlar det nästan i samtliga fall om familjer som har flyttat från Sverige utan att anmäla det till Försäkringskassan eller Skatteverket.

Samarbetet kan förbättras ytterligare genom myndighetsövergripande informationsutbyte och metodutveckling. Därför är det viktigt att Försäkringskassan fortsätter att utveckla myndighetsövergripande samarbeten. På sidorna 11–12 finns en mer utförlig beskrivning över hur samverkan med andra myndigheter fungerar.

3.2 Handläggare

Jämfört med andra informationskällor är ärenden som lämnas från förmånshandläggare till kontrollutredning av bra kvalitet. Under 2015 lämnades drygt 4 200 ärenden över till kontrollutredning.³ 51 procent av ärendena som avslutades under 2015 resulterade i en åtgärd.

Störst antal interna ärenden gällde förmånen bostadsbidrag som stod för ungefär en femtedel. Andra förmåner som lämnar relativt många ärenden till

³ Alla ärenden där handläggare kontaktar kontrollutredarna registreras inte om kontrollutredaren på ett tidigt stadium kan se att ärendet inte är aktuellt för kontrollutredning utan ska handläggas i den ordinarie handläggprocessen.

kontrollutredning är barnbidrag, underhållsstöd, tillfällig föräldrapenning, föräldrapenning och sjukpenning.

Även om kvaliteten är förhållandevis god finns förbättringspotential. Det förekommer att ärenden som borde lämnas till kontrollutredning inte lämnas på grund av kompetensbrist. Ett motsatt problem är att en del felaktiga utbetalningar där det är uppenbart att det handlar om oavsiktliga fel från den försäkrade lämnas för kontrollutredning. Det är inte lika allvarligt, men det ökar den interna administrationen. Båda problemen avhjälps genom kompetensutveckling, det vill säga genom att öka kunskapen om bidragsbrott i den ordinarie förmånshandläggningen. Försäkringskassan kommer också att arbeta fram ett tydligare gränssnitt mellan förmån och kontrollutredningsverksamhet, där det framgår vilka ärenden som ska lämnas till kontroll.

3.3 Allmänheten

Kvaliteten på innehållet i anmälningarna från allmänheten varierar kraftigt. En stor andel av ärendena är inte relevanta och flera ärenden innehåller bristfällig information. Samtidigt resulterade cirka 17 procent av alla ärenden från allmänheten i någon form av åtgärd.

Kvaliteten på innehållet i anmälningarna är av naturliga skäl svår att påverka. Däremot kan utredningsmöjligheterna förbättras om den som tar emot anmälningarna ställer rätt frågor och dokumenterar noggrant.

Under 2015 kom närmare 7 400 anmälningar från allmänheten, vilket motsvarar 43 procent. Eftersom det är många anmälningar är det viktigt att hanteringen av dem effektiviseras. Genom att systematiskt analysera innehållet bör Försäkringskassan kunna skapa en mer effektiv prioritering bland dessa ärenden.

3.4 Riskbaserade kontroller

I Försäkringskassans arbete att utveckla kontrollarbetet kommer riskbaserade kontroller med hjälp av urvalsprofiler och avancerad analys att bli allt viktigare⁴. Riskbaserade kontroller inom kontrollverksamheten innebär att Försäkringskassan skapar IT-baserade urval där risken för bidragsbrott bedöms som hög. Avsikten är att Försäkringskassan ska förbättra kvaliteten på de ärenden som vi själva initierar. De riskbaserade kontrollerna är viktiga eftersom att Försäkringskassan själv kan styra kontrollnivå och inriktning på det som ska kontrolleras. Ambitionen är att en allt större del av kontrollutredningarna initieras genom riskbaserade urval. Under 2015 initierades 1570 ärenden via sådana kontroller.

Under 2015 har riskbaserade kontroller inom tillfällig föräldrapenning genomförts. Inom assistansersättning kommer Försäkringskassan att driftsätta

⁴ Hur Försäkringskassan arbetar med urvalsprofiler och avancerad analys (träffsäkra kontrollsystem) för att förbättra kvaliteten i förmånshandläggningen beskrivs i regeringsuppdraget *Kvalitet i handläggningen* med diarienummer 005733-2015.

en riskbaserad kontroll i januari 2016. Under 2015 har Försäkringskassan också bedrivit ett utvecklingsarbete för att identifiera ärenden där man kan anta att det finns ett omfattande missutnyttjande av socialförsäkringen. Ytterligare tester behövs under 2016 innan en driftsättning kan bli aktuell. En mer utförlig redogörelse om resultatet från den riskbaserade kontrollerna inom tillfällig föräldrapenning och den planerade kontrollen inom assistansersättning går att läsa på sidorna 9-10.

I tabellen som följer framgår resultat från respektive informationskälla under 2015.

Tabell 4: Resultat per informationskälla

	Avslutade utredningar	Åtgärdsfrekvens	Antal polisanmälningar	Andel polisanmälningar	Återkrav/ Skadestånd(mkr)	Besparings- belopp
Myndigheter	3 656	42 %	263	7 %	68,4	199,9
Handläggare	4 083	51 %	438	11 %	80,5	241,5
Allmänhet	7 394	17 %	160	2 %	46,9	128,8
Riskbaserade kontroller	887	65 %	301	34 %	23,1	2,5
Övriga uppgiftslämnare	751	22 %	53	7 %	16,8	27,0
Totalt	16 771	35 %	1 215	7 %	235,7	599,7

4. Polisanmälningar

Antalet kontrollutredningar som avslutas med en polisanmälan har ökat något under 2015 jämfört med 2014. Anledningen till ökningen är att vi polisanmäler betydligt fler ärenden inom tillfällig föräldrapenning. Inom assistansersättning och sjukersättning kan vi se en minskning jämfört med 2013 och 2014. I övriga förmåner kan vi se en minskning eller att antalet polisanmälningar ligger i nivå med tidigare år.

Tabell 5: Utveckling av antalet polisanmälningar 2013-2015

	2013			2014			2015		
	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.
Assistansersättning	52	49	103	45	53	108	21	16	38
Aktivitetsstöd	29	43	72	13	29	42	18	28	46
Barnbidrag	167	27	194	72	12	85	39	9	48
Bostadsbidrag	101	60	162	51	36	87	47	19	66
Bostadstillägg	44	53	98	22	32	55	27	26	53
Föräldrapenning	73	148	221	60	72	134	48	102	150
Sjukersättning	72	113	185	50	53	103	37	42	79
Sjukpenning	65	112	177	51	81	132	63	85	149
Tillfällig föräldrapenning	65	72	138	125	97	224	351	178	530 ¹
Underhållsstöd	71	10	82	55	8	64	24	2	26
Övriga förmåner	27	23	54	19	17	43	8	18	30
Totalt	766	710	1486	563	490	1077	683	525	1215

¹Se förklaringen till ökningen av antalet polisanmälningar under avsnitt 5.

Att antalet polisanmälningar ökar samtidigt som antalet kontrollutredningar minskar ska ses mot bakgrund av att Försäkringskassan arbetar aktivt för att effektivisera sitt arbete och fokusera på ärenden där frekvensen av bidragsbrott är hög.

5. Ökning av återkrav och polisanmälningar inom tillfällig föräldrapenning

Vi kan se en stor ökning av återkravsbeloppen och antalet polisanmälningar inom tillfällig föräldrapenning mellan 2013 och 2015. Detta kan till stor del förklaras med det införts riskbaserade kontroller inom förmånen. Utvecklingen av dessa kontroller påbörjades under 2013 och under 2014 genomfördes flera längre testperioder. Under hela 2015 har kontrollen varit i drift. Antalet avslutade utredningar inom förmånen ligger i nivå med föregående år men de felaktiga utbetalningarna i ärendena som kontrollerats är mycket mer omfattande än tidigare. Av drygt 1810 ärenden som har kontrollerats under 2015 så har 550 av dessa resulterat i ett återkrav på mellan 20 000 och 500 000 kronor. Träffsäkerheten i kontrollerna är också förklaringen till att allt fler personer polisanmäls. Under 2015 polisanmäldes 530 personer jämfört med 138 personer 2013.

Tabell 6: Resultat av kontrollutredningar inom tillfällig föräldrapenning 2013-2015

	2013			2014			2015		
	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.
Avslutade	650	545	1202	996	726	1729	1081	730	1814
Antal med åtgärd	321	245	569	545	368	916	765	434	1201
Antal polisanmälningar	65	72	138	125	97	224	351	178	530
Återkrav skadestånd (mkr)	3,1	2,6	5,8	8,5	6,8	15,3	25,2	14,5	39,6

6. Fortsatt fokus på assistansersättning

Försäkringskassan har haft särskilt fokus på assistansersättningen sedan slutet av 2011. Mellan åren 2011 och 2014 bedrevs ett projekt där särskilda utredare arbetade med denna förmån. Utredningarna är i regel omfattande och kräver ett nära samarbete med andra myndigheter. Under 2013 och 2014 avslutades flera ärenden som utretts inom ramen för projektet. Detta är också förklaringen till att fler utredningar ledde till åtgärd och att återkravsbeloppen var relativt höga.

Det har förekommit flera fall med organiserade upplägg med flera inblandade aktörer. I dessa fall är det vanligt att de assistansberättigade, assistansanordnarna eller de personliga assistenterna lämnat felaktiga uppgifter under en längre tid. Det kan exempelvis handla om att fler timmar är beviljade än vad den assistansberättigade behöver, att den assistansberättigade inte har fått den omfattning av assistans som anordnaren har uppgivit till Försäkringskassan eller att den assistansberättigade inte har den funktionsnedsättning som han eller hon beviljats ersättning för.

Tabell 7: Resultat av kontrollutredningar inom assistansersättning 2013-2015

	2013			2014			2015		
	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.
Avslutade	515	501	1049	274	308	601	298	299	620
Antal med åtgärd	93	98	201	70	81	157	61	47	112
Antal polisanmälningar	52	49	103	45	53	108	21	16	38
Återkrav skadestånd (mkr)	31,4	46,2	77,6	48,6	29,2	79,6	15,6	23,2	38,9
Besparingsbelopp	42,8	51,4	94,2	26,5	66,3	92,8	63,8	46,9	110,7

Under 2015 genomfördes ett utvecklingsarbete och i årsskiftet 2015/16 kommer riskbaserade kontroller att genomföras inom assistansersättningen. I utvecklingsarbetet drog man nytta av de erfarenheter man gjort i det tidigare projektet. Ärendena från de riskbaserade kontrollerna kommer att utredas av fyra team. Förutom kontrollutredare och personliga handläggare inom assistansersättning kommer beslutsfattare, specialister, försäkringsmedicinska rådgivare och jurister från rättsavdelningen att vara kopplade till teamen. Eftersom utredningarna inom assistansersättningen i regel är komplicerade och tidskrävande så kommer vi tidigast att se ett resultat från kontrollerna under senare delen av 2016.

7. Återrapporterade polisanmälningar

Försäkringskassan för statistik över de polisanmälningar som upprättas till följd av våra kontrollutredningar. För att utvecklas behöver Försäkringskassan veta vad som händer med polisanmälningarna. Därför återrapporterar polis, åklagare och domstol sina beslut till Försäkringskassan. Hantering är manuell både hos polis, åklagare och domstol och hos Försäkringskassan. Närmare hälften av alla beslut återrapporteras dock inte vilket medför en viss osäkerhet i statistiken över återrapporterade polisanmälningar.

Under 2015 fick Försäkringskassan återkoppling från polis, åklagare och domstol på 613 tidigare gjorda polisanmälningar, vilket är färre än föregående år. Av de återrapporterade besluten ledde cirka 17 procent, vilket är 105 ärenden, till fällande dom. Merparten av påföljderna blev villkorlig dom och böter. I fem fall blev påföljden fängelsestraff.

Eftersom handläggningstiderna kan vara långa hos de rättsvårdande myndigheterna kan det dröja flera år innan Försäkringskassan får återkoppling på en polisanmälan. Statistiken över de beslut som kommit från polis, åklagare och domstol under året har därför inte direkt samband med statistiken över de polisanmälningar som upprättats under samma år.

7.1 Nedlagda polisanmälningar

Under 2015 har 72 procent av alla polisanmälningar som återrapporterats avskrivits vilket motsvarar 444 ärenden. Den vanligaste orsaken till beslut om avskrivning var att brott inte kunde styrkas.

Drygt en femtedel av samtliga återrapporterade polisanmälningar, 53 stycken, avskrivs på grund av att den misstänkta personen inte längre befinner sig i landet. Det är främst polisanmälningar rörande barnbidrag och till viss del även föräldrapenning, underhållsstöd och bostadsbidrag som grundar sig på att

personen inte längre omfattas av socialförsäkringen eftersom han eller hon lämnat landet utan att anmäla detta till Försäkringskassan.

7.2 Ärenden i domstol

Av de 129 ärenden som avgjordes i domstol ledde 81 procent till en fällande eller delvis fällande dom. Merparten av påföljderna blev villkorlig dom och böter. I fem domar blev påföljden ett fängelsestraff.

Tabell 8: Beslut från polis, åklagare och domstol

	2013			2014			2015		
	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.	Kv.	Man	Tot.
Antal återrapporterade beslut	609	562	1 180	430	444	877	289	322	613
Antal avskrivna ärenden	511	420	938	362	340	705	228	214	444
Antal strafförelägganden	20	22	42	3	4	7	2	7	9
Antal åtalsunderlåtelse	6	17	23	13	22	35	14	23	37
Antal förundersökningsbegränsningar ¹	4	4	8	7	15	22	1	2	3
Antal fällande eller delvis fällande domar	73	105	180	43	58	101	38	67	105
Antal friande domar	16	16	32	5	9	14	8	16	24
Andel avskrivna ärenden, procent	84 %	75 %	79 %	84 %	77 %	80 %	79 %	66 %	72 %
Andel fällande domar, procent	12 %	19 %	15 %	10 %	13 %	12 %	13 %	21 %	17 %

¹ Förundersökningsbegränsning innebär att man begränsar en brottsutredning till att enbart omfatta de mest väsentliga delarna, eller att vissa brott inte alls utreds. Om polis och åklagare avstår från att utreda ett brott, dvs. använder sig av förundersökningsbegränsning, så handlar det oftast om att en och samma person är misstänkt för många brott och att straffet inte skulle påverkas av om man utreder ännu ett.

Det framgår att antalet återrapporterade polisanmälningar som lett till fällande dom är ungefär lika många 2015 som 2014 samtidigt som andelen fällande domar är något fler. Inom Försäkringskassan arbetar vi med att förbättra kvaliteten i våra polisanmälningar. Generellt handlar det om att bli bättre på att påvisa uppsåt i anmälningarna. Vi kan också konstatera att det finns skillnader mellan olika delar i landet över hur stor andel av polisanmälningarna som leder till lagföring. Skillnader i utfall mellan olika delar av landet kan också förklaras med hur arbetsbelastningen och prioriteringar ser ut hos polis och åklagare.

7.3 Utvecklingsarbete tillsammans med polis och åklagare

Försäkringskassan, Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten antog en handlingsplan 2013 för att bekämpa bidragsbrott. För att nå framgång krävs ett väl fungerande samarbete med polis och åklagare. Försäkringskassan har startat ett utvecklingsarbete där syftet är att färre polisanmälningar ska skrivas av. En del i detta arbete är att förbättra återkopplingen om skälen till avskrivningsbeslut. Verksamhetsområde kontroll har också genomfört en omorganisation som medför att arbetet med att skriva polisanmälningar specialiseras. Vi har också inlett ett försök med att skicka polisanmälningar via krypterad e-post. Försöket är i linje med polisens ambition att ta emot fler anmälningar elektroniskt.

8. Samverkan med andra myndigheter

Försäkringskassan deltar i ett myndighetsnätverk tillsammans med representanter för CSN, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Pensionsmyndigheten, Migrationsverket, Kronofogden, Skatteverket,

Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum, Polisens nationella bedrägericenter och polisen. Nätverkets uppgift är att diskutera och informera om gemensamma frågor och att vid behov ta initiativ till författningsändringar för att förhindra brott.

Försäkringskassan deltar också i en myndighetsgemensam samverkansgrupp som hanteras av Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket har fått ett regeringsuppdrag att samverka med andra myndigheter för att motverka osund konkurrens i arbetslivet.

8.1 Samverkan mot grov organiserad brottslighet

Försäkringskassan deltar sedan 2009 tillsammans med elva andra myndigheter i den myndighetsgemensamma satsningen mot den grova organiserade brottsligheten. Övriga deltagande myndigheter är Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogden, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Det operativa arbetet bedrivs i myndighetsgemensamma underrättelsecenter, det nationella underrättelsecentret (NUC) och de sju regionala underrättelsecentren (RUC). Utfallet för 2015 ger stöd för bedömningen att arbetet inom den myndighetsgemensamma satsningen har utvecklats. Det står klart att även övrig bekämpning av grov organiserad brottslighet gynnas av det arbete som läggs ned inom den myndighetsgemensamma satsningen.